

Muinaistutkimuksia Kovjoella Uudenkaarlepyyn
pitäjässä.

(1 valokuva; luett. 7188, 8059:2).

Vuonna 1916 möi lehtori Wichmann museoon hieman tulen vahingoittaman, Hadrianuksen lyöttämän roomalaisen kuparirahan (H. M. 1. 7188; ks. Finskt Museum 1918 s. 36 - 37), jonka hän oli 1890-luvun lopulla ostanut joltain Uudenkaarlepyyn talolliselta. Tämä taas oli löytänyt sen jostain kivirauniosta. Myöhemmin (v. 1920) ilmoitti Wichmann, että raha oli löydetty Uudenkaarlepyyn pitäjästä Helgabackenilta, joka sijaitsee n. 2 km. pohjoiseen Kovjoen asemalta, rautatien vasemmalla eli länsipuolella; samalla mäellä on nykyään Kovjoen nuorisoseuran talo (tilapäisesti käytetty kansakouluna). Sitä vastoin ei herra Wichmann ollut saanut vahvistusta tiedolle, että raha olisi löydetty rauniosta.

Helgabacken on kalliomäki, jonka korkeimmalla kohtaa aivan lähellä rautatietä nuorisoseuran talo on. Talosta n. 100 m länteen, mäen läntisimmässä päässä on kalliokielekkeellä Biggas'in talon (Kovjoki n:o 5) riiden takana (pohjoispuolella) samasen talon maalla (omistajat Emil ja Axel Andersson) jäännöksiä rautatierakennustöissä 1880-luvulla hävitetystä rauniosta. Raunio on kalliopohjalla. Hävitetyn raunion läntisimmästä kohdasta, missä on vielä selvänlaisesti näkyvissä kehäkiviä, löysin yhdessä kansakoulunopettaja Emil Kjellbergin kanssa runsaasti palaneita luumuruja (8059:2). Kun raunion pohjaa suojaamassa on enää vain nimeksi kiviä, kun se on kylän vieressä

ja aivan nuorisoseuran talossa toimivan kansakoulun oppilaiden leikkitalantereena, on se häviämisen vaarassa ja olisi siis ensitilassa tutkittava. Opettaja E. Kjellberg (ruotsal.), os. Kovjoki, lupasi hankkia halpaa työvoimaa, kunhan vain ajoissa etukäteen saa tiedon kaivauksista.

Mahdollisesti on vuorella jäännöksiä useammastakin rauniosta. Heti mainittujen rauniojäännösten SE-puolella on kohta, mistä kiveä on louhittu rautatierakennuksiin. Siitä etelään on kallion rinteellä kiviä, mahdollisesti jäännöksiä vielä samasta tai toisesta pienemmästä rauniosta. N. 50 m länteen nuorisoseuran talosta on pienellä kallioterrassilla kiviä, samoin samalla kohtaa terrassin alla, kuka ties' nekin hävitetyn hautaraunion jäännöksiä. - Kappaleen matkaa pohjoiseen ensin mainitusta (palaneita luita sisältäneestä) raunion pohjasta on kallion poikki kulkeva kiviäitä; sen vieressä on epäselviä jälkiä mahdollisesti hautarauniosta, joka ehkä on hävitetty aidan teossa. - Opettaja Kjellbergin jo 1917 museoon antamien ja minulle täydentämien tietojen mukaan on samalta Helgabackenilta löytynyt hillebardi, josta oli taottu ^{hahokivres} (vesuri) ("granris-hacka"), sekä sileä pronssinen rannerengas, joka oli ollut tallessa Biggasin talossa, mutta joutunut jo kauan sitten hukkaan; löytäjät olivat myös jo kuolleet.

Erään museolle aiemmin saapuneen tiedon mukaan olisi op. Kjellbergillä aikoinaan ollut hallussaan pronssimiekka (Ks. M. T:n kirjeet 1917, n:o 96). Tämä tieto ei pidä paikkaansa. Sen sijaan kertoi op. Kjellberg, kuten hän jo aikaisemminkin (1917) oli museoon ilmoittanut, että hän oli saanut haltuunsa hieman 5 pennistä pienemmän v. 1901 Soklot'in kylän Mannforsin talojen maalta, ^{vesiperäistä maata} lähellä Kovjoen kylää ojitettaessa löytyneen pronssirahan, jossa toisella puolen oli ollut kypäräpäisen miehen rintakuva, toisella puolen kirjoitusta, m.m. Decius. Löytöpaikka on Kovjoen asemalta kaakkoon päin n. 2 km. Tämän rahan oli hra Kjellberg antanut Uudenkaarlepyyn, nyttemmin Jyväskylän seminaarin musiikin lehtorille I. E. Koskimiehelle vertailuja varten. K. oli rahan sittemmin palauttanut Kjellbergille ja minä toin sen museoon, jossa se havaittiin arvottomaksi messinkiseksi pelimarkaksi (kirjoitukset: "Alex. Mag. - Rechefening")

ehkä 1700-luvulta. Se palautettiin takaisin hra Kjellbergille. Herra Kjellberg kuitenkin väitti jo alunpitäen, että raha ei ollut sama, kuin se, minkä hän alkuaan oli lehtori Koskimiehelle lainannut. Hän sanoi rahansa olleen m.m. hieman isomman ja paksumman - kuten roomalaisesta rahasta odottaisikin - ja sanoi varmasti muistavansa siinä olleen kirjoitettuna Decius. Herra Kjellbergin väite teki luotettavan vaikutuksen, varsinkin kun hänen kuvauksensa rahasta sopi verraten hyvin roomalaiseen kuparirahaan ja kun hänen toht. Tallgrenille v. 1917 ja minulle v. 1922 antamansa tiedot ovat täysin yhdenpitäviä. Lehtori Koskimies taas puolestaan väittää saaneensa op. Kjellbergiltä juuri äsken mainitun pelimarkan. Omasta puolestani rohkeiden epäillä, että lehtori Koskimies on vaihtanut tai hukannut alkuperäisen rahan ja sittemmin asian unohtanut sekä, ilman mitään salaamisen tarkoituksia, kirjoittanut kirjeensä museoon (ks. Kjellbergin tietoja v:lta 1917 top. arkistossa Uudenkaarlepyyn kotelossa, M. T:n kirjeitä 27 päivältä kesäkuuta 1917, sekä n:roja 587 ja 619 v:lta 1922, ynnä lehtori Koskimiehen kirjeitä 22/7 1917 ja 25/9 1922 top. arkistossa).

"Nyskogar" - nimisissä metsissä on op. Kjellbergin antamien tietojen mukaan hautaraunioita, "stenkummel och rösen". Kovjoen ja Bennäsin välillä hän tiesi olleen raunion, josta kerrotaan, että joku "Hildebrand" (?!) olisi sen aikoinaan tutkinut ja löytänyt siitä esineitä. Ne hän oli pannut kapsäkkiinsä ja matkustanut tiehensä.

Edelleen kertoi op. Kjellberg seuraavaa: Uudenkaarlepyyn pitäjässä lähellä Markbyn kylän Finneä on eräessä suossa pieni järvi. Suo kuuluu Forsbölen tai Kirkonkylän tiluksiin. Eräs talollinen Finnestä osti siitä suopalstan ryhtyen sitä viljelemään, ja kaivauttaen viemäriojan järveen. Tällöin hän löysi suon peitosta kaksi hyvin säilynyttä lyhyttä ja leveää n. 3 m pitkä ja 1 m leveää ruuha, joissa laidat olivat n. $\frac{1}{2}$ m korkeat. Toinen niistä oli yhdestä puusta tehty, toinen useammasta kappaleesta. Ruuhet tulivat näkyviin, kun suon pinta ojan kaivun jälkeen laskeutui.

Erään Vöyristä löytyneen kiviaseen (8059:1) ostin herra
Kjellbergiltä.

Tutkimukset Kovjoella suoritin 11 - 12
p. syysk. 1922.

Aarne Ruuska

Uudenkaarlepyy.

Konjdi Helgabacken
No. - 22

5603.

5603.

Hautaraunion jäännös Helgabackenilla
Uudenkaarlepyyn viittäjän Korjoen kylässä,
etelästä katsottuna. Kausak. op. Ernst Fjell-
berg seisoo siinä karttaa, mistä yslaneita
lukumuruja löydyi.

Valok. A. Europaeus 12/9/1932.